

CORPUSUL DESCOPERIRILOR ARHEBOTANICE NEO-ENEOLITICE DIN SUD-ESTUL ROMÂNIEI

Mihaela GOLEA

Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București, România; e-mail: mihaela.golea@iabvp.ro, mihaelas.golea@yahoo.com

Keywords: corpus, archaeobotanical data, Neo-eneolithic, Gumelnița, Boian, Triticum sp.

Abstract: Archaeobotanical proxies (charcoal, macrobotanical remains, and pollen analysis) were in use since the end of the 19th century, especially in western Europe. These types of materials can provide data regarding the evolution of farming and of the paleoenvironment, the type of construction material used, and the culinary preferences of past communities. Unfortunately, in Romanian archaeology, the emphasis was put on animal bone studies, rather than botanical remains. However, in the last 50 years, an increasing number of articles dedicated to archaeobotany and especially palynology were published followed late by monographic volumes. Thus, considering these botanical proxies, the best studied periods in Romanian archaeology are the Prehistory and the Antiquity. This study represents the state of the art corpus of archaeobotanical data for the Eneolithic period in southeastern Romania, namely mainly the Gumelnița and Boian cultures, covering 25 archaeological sites and 213 samples.

Cuvinte-cheie: corpus, informații carpologice, neo-eneolitic, Gumelnița, Boian, Triticum sp.

Rezumat: Studii arheobotanice (antracologice, carpologice, polinice) au fost efectuate încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea în vestul Europei. Astfel de analize aduc informații vitale cu privire la creșterea plantelor domestice și la preferințele culinare ale comunităților din trecut, la identificarea materialelor de construcție utilizate, cât și la evoluția vegetației naturale în timp. Din nefericire, în spațiul românesc, analize de acest gen lipsesc din interpretarea arheologică mai veche, deși rezultatele studiilor arheozoologice erau cunoscute și utilizate. Această situație s-a schimbat însă în ultimii 50 de ani, odată cu publicarea unui număr mare de articole de specialitate, în special palinologice, și ulterior a unor monografii. Principalii beneficiari au fost epocile preistorică și antică. Prin această contribuție se dorește trecerea în revistă și actualizarea datelor arheobotanice publicate de-a lungul timpului, pentru perioada neo-eneolitică din sud-estul României, aparținând majoritar culturilor arheologice Boian și Gumelnița. Informațiile provin din 25 de situri arheologice din această perioadă, însumând 213 probe analizate.

SCURT ISTORIC AL CERCETĂRILOR CARPOLOGICE ÎN SUDUL ROMÂNIEI

În sudul României, studierea resturilor botanice din situri arheologice apare încă de la începutul arheologiei românești. Din păcate, în lipsa unor adevărați specialiști, acest tip de demers este extrem de rar. Printre primele „analize” se numără cele ale lui Cezar Bolliac, pentru situl de la Vădastra, publicate în *Trompeta Carpaților* în anul 1876 (Cârciumaru 1996, p. 57). În aceeași perioadă, Grigore Tocilescu, citând autori antici (în special pe Herodot), face referiri la utilizarea de către geți a meiului, grâului, linteii, cepei, usturoiului și cânepii (Tocilescu 1880, p. 50–51, 395–398).

În prima parte a secolului trecut apar și primele referiri atât la impresiunile vegetale observate pe fragmentele de chirpici din pereții locuințelor (Nicolăescu-Plopșor 1922, p. 5), cât și la utilizările agricole ale unor tipuri de unelte (Andrieșescu 1924; Christescu 1925). Începând cu a doua parte a secolului al XX-lea, numărul de studii referitor la macroresturile vegetale crește: Nestor (1951), Berciu *et alii* (1951), Berciu (1966), Comșa (1954; 1955; 1957), Dumitrescu (1966) etc., punându-se bazele carpologiei românești, chiar dacă în mare parte autorii lor au fost arheologi și nu specialiști în arheobotanică. Apar și referiri mai precise la practicile agricole neo-eneolitice, văzute prin prisma culturii materiale (Comșa 1965), iar lamele de silex

cu urme de lustru, râșnițele, săpăligile, „brăzdarele”, urmele de nuiele și semințe din chirpiciul construcțiilor devin subiecte comune de discuție (Andreescu, Moldoveanu 2011, p. 104; Andreescu *et alii* 2001; Frânculeasa *et alii* 2012; Mihail, Micu 2018; Niță 2020 etc.).

Eugen Comșa este primul care sintetizează descoperirile carpologice și arheologice cu privire la utilizarea plantelor (1987). Începând cu anul 1973, M. Cârțumaru publică diferite articole de specialitate, bazate pe analize polinice și carpologice, care vor fi sintetizate în prima lucrare monografică carpologică a României (Cârțumaru 1996) și apoi în primul manual de carpologie (Cârțumaru *et alii* 2005). O lucrare de bază pentru arheobotanica românească este și cea a Iuliei Tomescu (2004).

Mai recent, studiile arheobotanice sunt stimulate de apariția unor proiecte de cercetare multi-interdisciplinare internaționale, precum cele de la Hârșova, Pietrele – *Măgura Gorgana* și Taraschina.

Prezentul articol prezintă, sub formă de catalog, toate descoperirile arheobotanice publicate din zona de sud-est a României, referitoare la culturile Boian (opt situri, 35 de probe), Gumelnița (16 situri, 162 de probe), grupul cultural Stoicani-Aldeni (cinci situri, nouă probe) și cultura Cernavodă (două situri, șapte probe) (Fig. 1–2). Pentru cele 25 de situri arheologice menționate au fost identificate în total 213 probe prezentate în publicații.